

Szegedi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar
Neveléstudományi Doktori Iskola
Oktatáselmélet Doktori Program

**A MORFOLÓGIAI TUDATOSSÁG ÉS A
SZÖVEGÉRTÉS ONLINE MÉRÉSE,
FEJLESZTÉSE 2-4 OSZTÁLYOS TANULÓK
KÖRÉBEN**

Kivonat

Varga Szilvia

Témavezetők

Prof. Dr. Steklács János

Dr. Pásztor Attila

Szeged, 2021

A PhD értekezés kivonata

A jelen értekezés az olvasási képességek és a szövegértés elsajátításának nyelvészeti aspektusához kíván hozzájárulni. A kutatás elsődleges célja az volt, hogy online mérőeszközt hozzunk létre, amely a morfológiai tudatosságot méri az általános iskola 2-4. osztályában.

A dolgozat elméleti és empirikus részből áll. Az elméleti fejezetekben áttekintjük a kutatáshoz kapcsolódó szakirodalmi háttérrel, az empirikus rész a próbamérés és a nagymintás mérés eredményeit tartalmazza.

A kutatás főbb hipotézisei a következők voltak: A mérőeszköz pszichometriai jellemzői elfogadhatóak. Közepes erősségű kapcsolatot fogunk találni a morfológiai tudatosság és a szövegértés között. Különbségek fognak mutatkozni a fiúk és a lányok teljesítménye között. Az olvasási attitűdök hatása kimutatható lesz mind a morfológiai tudatosság mind a szövegértési teljesítményekre vonatkozóan.

A próbamérés (N=356) célja a nagymintás mérés előkészítése volt. Az előzetes eredmények alapján a 4 dimenziós mérőeszköz jól működött, de még megbízhatóbbá, precízebbé kellett tenni, és a fejlődési tendenciákat alaposabban megvizsgálni.

A nagymintás mérés (N=4134) során a morfológiai tudatosság, a szövegértés és az olvasási motiváció lehetséges kapcsolataira is igyekeztünk rávilágítani. Az 5 dimenziós mérőeszköz (59 item) szövegértési tesztet (10 item), olvasási motivációs kérdőívet (10 kérdés) tartalmazott.

Kutatásunk főbb eredményeit 4 pontban foglalhatjuk össze: (1) létrehoztunk egy online mérőeszközt, amely a morfológiai tudatosságot megbízhatóan méri az általános iskola 2-4. évfolyamán; (2) a morfológiai tudatosság és a szövegértési képességek összefüggéseit bizonyítottuk és jellemzőit elemeztük; (3) kimutattuk és elemeztük a konstruktumok fejlődését a 2-4. évfolyamon; (4) az olvasási motiváció, a morfológiai tudatosság és a szövegértési képességek közötti összefüggéseket kimutattuk. Kutatásunk újszerű volt, mert hazánkban empirikusan kevésbé vizsgált konstruktumot (morfológiai tudatosság) innovatív módszerekkel (online mérőeszköz) tanulmányozta, eredményeink több későbbi kutatás számára nyújthatnak támpontot, valamint az osztálytermi gyakorlatban is alkalmazhatók.